

Proces proti Almiranteju ne bo napravil konca fašizmu

Poslanska zbornica je dovolila z veliko večino glasov, da se lahko začne sodna preiskava proti poslancu Almiranteju zaradi obnavljanja ustavno prepovedane fašistične stranke. Njeno nadaljevanje pomeni po teh obtožbah MSI.

Vprašanje pa je, če ni to prazna retorika, kajti ne glede na to, če bo uveden sodni postopek proti Almiranteju ali ne, ne bo nihče prepovedal stranke MSI, kar bi bilo bolj smiselno kot tožba proti enemu izmed njenih voditeljev (ko pa jih ostane še mnogo drugih). A tudi prepoved in razpust MSI ne bi nič zalegla, kajti v istem hipu bi novofašisti ustanovili stranko z drugim imenom in stvar bi se začela znova ter bi se lahko ponavljala v nedogled. Obnavljanje fašistične stranke pod kakršnim koli imenom bi bili morali preprečiti v skladu z ustavo od vsega začetka, enako kot vsa totalitarna gibanja in stranke, ki stremijo po zrušenju demokratične ureditve. Trenutno pa je edini učinkoviti boj proti fašizmu v tem, da bi postali ljudje politično in demokratično bolj vzgojeni in zavedni in da bi po drugi strani demokratične stranke delovale tako učinkovito, da ljudje v Italiji ne bi iz protesta in razočaranja volili in podpirali fašistične stranke ali drugih totalitarnih strank raznih barv.

Demokraciji, posebno v Italiji, danes ni nevaren fašizem ali kakršenkoli totalitarizem sam po sebi, ampak njena lastna neučinkovitost in odtujenost množicam. Beseda demokracija bi morala biti sinonim za učinkovitost, za uspešno in hitro reševanje vseh nalog v državi, za udeležbo ljudstva pri organih odločanja od parlamenta do občinskih svetov, za resnično svobodo tiska in govora, organizacije in delovanja, za čim hitrejšje odpravljanje vseh birokratskih ovir in monopolov na raznih področjih odločanja, za resnično skrb za delovnega človeka in za reveže, za pravično sodstvo in davčno politiko. Totalitarizmi so zmeraj znak bolezni neke demokracije in čim močnejše se razvijajo, tem bolj je to dokaz, da je organizem demokracije bolan.

Lahko bi jih označili za rak demokracije. Toda bolezen je treba preprečevati ali pa zdraviti v njenih začetkih, pozneje zaležejo morda le še radikalne operacije, ne pa tako mazanje z žavbo, kot bo »sodna preiskava« proti Almiranteju.

Zakaj bi bili malodušni?

V Trstu je kopica ljudi, ki so Slovenci, pa se to bojijo pokazati. Seveda ni več fašističnega režima in nikomur se ni treba več bati, da bo preganjan, če pokaže, da se čuti Slovenca, toda nekateri naši ljudje se še vedno obnašajo tako, kakor da vlada v Rimu Mussolini, v Trstu pa razni Giunte in Colottiji. Kadar jih ne sliši nobeno italijansko uho, si še upajo govoriti po slovensko. Kadar pa se znajdejo v bližini katkega Italijana, bodo začeli govoriti po italijansko in se delali Italijana, čeprav se Italijan niti ne smeni zanje. Seveda ne vedo, da jih izdaja še izgovarjava, če ne drugega, pa tisti kraški š namesto mehkega italijanskega s; obnašajo se kot otroci, ki si zakrijejo oči z dlani, pa menijo, da jih nihče ne vidi.

Tudi na Koroškem

Isti pojav, celo še v hujši obliki, imamo na Koroškem. Tam se mnogi ljudje bogve zakaj sramujejo, da so Slovenci, in skušajo to na vse mogoče načine prikriti, čeprav jih izdaja ne le govorica, ampak tudi priimki. Tudi tam ni več na vladi Hitler. Naj se izreče na račun avstrijske vlade karkoli in naj je še toliko res, dejstvo je, da je to demokratična vladavina in da v Avstriji nikogar ne morejo postaviti pred sodišče, če govori slovensko ali prizna, da je Slovenec. In vendar se mnogi, premnogi Slovenci obnašajo tako, kakor da jim grozi velika nevarnost, če bi se odkrito priznali k slovenskemu narodu.

Že večkrat je bilo rečeno v raznih predavanjih in študijah, da bi bilo treba psihološko, sociološko in politično raziskati ta kompleks manjvrednosti in malodušnosti naših ljudi, vendar se ni v tem pogledu še nič storilo. Nihče se še ni lotil ankete, ki naj bi dala odgovor na vprašanje, v čem korenini ta kompleks. Mislimo, da bi bila taka anketa potrebna, ker bi spravila na dan nekaj konkretnih podatkov in razlogov, saj vse drugo so lahko samo ugibanja.

Primitivnost mišljenja

Tu ne mislimo prehitovati take ankete ali vnaprej pripravljati odgovore nanjo, ampak samo izraziti nekaj vtisov, ki se nam vsiljujejo spričo vedenja in obnašanja takih malodušnih ljudi. Eden teh vtisov je ta, da se v tem izraža primitivnost mišljenja, ki ne zna razbrati racionalnega od iracionalnega, ali preprosto povedano, ne loči pametnega od nespametnega. Kompleks manjvrednosti je najgloblje zakoreninjen v ljudeh, ki si niso na jasnem o stvarnosti, sredi katere živijo, in o silah, ki gibljejo današnji svet. Živijo v nekaki temi ali megli, v kateri ne razločijo obrisov resničnega sveta in vidijo prikazni ter strahove tam, kjer jih ni. Preganjanja in sankcij v primeru, če bi pokazali svoje slovensko pokoljenje in se priznali k slovenskemu občevelnemu jeziku, se bojijo zato, ker se ne zavedajo, da je pravica na njihovi strani in da jim v resnici nihče nič ne more zaradi njihove narodnosti ali jezika.

Majhni narodi so ustvarjali kulturo

Drugi vtis, ki nam ga včasih vzbujajo taki ljudje, je ta, da se sramujejo majhnosti slovenskega naroda, kakor da bi bilo to nekaj sramotnega. Zgodovina in izkušnja pa dokazujejo ravno nasprotno, da so namreč majhni narodi ustvarili temelje vse človeške in posebno še zahodne kulture. Grška kultura je prišla iz majhnih grških držav, a tudi ves grški narod ni bil nikoli velik. Krščanstvo, ki je najpopolnejša vera sveta in ki je odločilno oplodilo vso evropsko kulturo in miselnost, je prišlo iz majhne Palestine, iz judovskega naroda, ki je bil v svetovnem merilu po številu in vojaški moči vedno neznamenit; maloštevilni je tudi danes. Feničani, ki so tudi veliko prispevali k temeljem naše kulture, so bili prav tako majhen narod, enako Etruščani. Lahko bi navedli še več zgledov iz starega in nato iz srednjega veka, pa tudi naš moderni čas dokazuje, da so najnaprednejše države, kjer žive ljudje najbolj v miru in uživajo največjo blaginjo, mahne države Švedska, Švica, Norveška, Holandija, Belgija, Danska, Luksemburg itd., ne pa veliki kolosi, Rusija, Kitajska, Brazilija in niti ne Združene države, ki jih gnjavijo vojne in vsakovrstne krize. Zato se nam Slovincem nikakor ni treba sramovati,

Lahko bi bili ponosni, da smo majhen narod

Lahko bi bili celo ponosni na to, kot na neko dragocenost; tudi ziata je veliko manj kot železa, a je mnogo bolj cenjeno, in diamantov manj kot stekla. Seveda pa zahteva slovenstvo neko kvaliteto in bi moralo biti — kot je svoj čas bilo — pojem kvalitete. V srednjem veku, pa tudi v novejšem času je biti Slovenec pomenilo biti poštenjak in delaven, sposoben in odkrit človek. Po tem so nas cenili drugi narodi. Znano je, kako so bile cenjene Slovenke kot gospodinje zaradi svoje pridnosti, poštenosti in snaznosti, pa tudi lepote. Povsod so jih radi jemali v službo in tuji so se vedno radi ženili z njimi; celo marsikak zagrizen fašist si je vzel za ženo Slovenko, ker je hotel imeti brhko ženo v hiši in zdravo ter lepo potomstvo. To se dogaja, kot znano, tudi danes.

Končno je treba enkrat le spregovoriti tudi o tem. Človek bi morda še razumel kompleks manjvrednosti mnogih naših ljudi, če bi se čutili raso zaničevani in manjvredni. Toda od nekdaž veljajo Slovenci za lepe, krepke, zdrave ljudi. Že v zgodnjem srednjem veku in nato skozi vso zgodovino so jih hvalili tuji pisci zaradi tega, od Nemcev in Britancev do arabskih potnikov in Italijanov, ki so potovali po slovenskih krajih. Vsakdo je opazil lepoto naših ljudi, in tudi danes je tako.

Lepa slovenska dekleta

Treba je le prebrati članke v tujem tisku in potopise, npr. nedavno izdani britanski (dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 3. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Komorna glasba Alessandra Stradella. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Brez doma«. Po povesti Hectorja Malota in v prevodu Nade Konejdic napisala Mara Kalan. Prvi del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 »Don Juan in Faust«. Tragedija. Napisal Christian Dietrich Grabbe, prevedel Franc Jenza. Izvedba: Stalno slovensko gledališče v Trstu. Režija: Jože Babič. 17.45 Popoldanski koncert. 18.25 Zgodovina italijanske popevke. 19.00 Sport in glasba. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Praktika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 4. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.30 Bohuslav Martinu: Komorni koncert. 19.00 Poje Melanie. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Pianist Andrej Jasc. Lucijan Marija Škerjanc: 5 preludijev; Variacija brez teme - Naša dežela v delih Simona Rutarja - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 5. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Praktika. 12.50 Harmonikar Carlo Venturi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. V odmoru (17.15-17.20) Poročila. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Glasbena beležnica. 19.10 Odmevi kmečkih puntov v slovesnem pripovedništvu in pesništvu (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Zdenek Fibich: Šárka, opera. V odmoru (21.25) »Pogled za kulise« (Dušan Pertot). 22.55 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 6. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Akademski komorni zbor »Collegium musicum« iz Beograda vodi Darinka Matič. 19.00 Ansambel Santana. 19.10 Higijena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.15) Za vašo knjižno polico. 21.55 Romantične melodije. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 7. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Nove plošče resne glasbe. 19.10 Govorimo o ekologiji (Tone Penko). 19.25 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Mojega sina čaka sijajna bodočnost«. Drama, napisal Alberto Casella, prevedel Martin Jevnikar. Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin. 21.40 Skladbe davnih dob. 22.10 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 8. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Primož Ramovš: Simfonija 68. 18.50 Nekaj jazza. 19.10 »Andrej Budal« (Marija Cenda). 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 9. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Mezzosopranistka Nora Jankovič, pianistka Neva Merlak-Corrado. Samospevi Rada Simonitija, Frana Venturinja in Pavleta Merkuja. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Čenebolli. 19.40 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Sobotna šala«. Burka v 1 dejanju, napisal Etbin Kristan. Izvedba: RO. Režija: Stana Opitar. 21.35 Vaše popevke. 22.35 Zabavna glasba.

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici na Koroškem je uprizorilo za svojo 70-letnico dramo Metoda Turnška »Kralj Samo«. Drama v verzih ima romantično-sentimentalno vsebino. Režirala jo je Anita Hudl. V kratkem pa bo izšel Turnškov roman v dveh delih »Med koroškimi brati«, iz časa druge svetovne vojne. Posvečen je žrtvam necističnega terorja na Koroškem.

Zakaj bi bili malodušni?

(Nadaljevanje s 1. strani)

potopisni priročnik za turiste, ki je izšel v več jezikih. In če vidimo v današnjih dneh v Trstu lepo dekle vitkih nog in svetlih lah ter sivih ali modrih oči, sredi kratkonogih temnolasi deklet, nehote pomislimo, da mora biti Slovenka. Največkrat se ne zmotimo. Če morda ne zna več slovensko ali se ne prišteva k slovenskemu narodu, smo lahko prepričani, da nosi slovensko ime in da so bili njeni predniki Slovenci. Isto velja seveda za fante. Od nekaj so jih cenili v vseh vojskah zaradi njihove postavnosti in poguma. Zakaj neki so si vsi narodi, s katerimi smo prišli v stik, že od nekaj prizadevali, da bi si nas asimilirali, če ne zaradi tega, ker bi se radi ponašali s postavnostjo, lepoto in zdravostjo slovenskega plemena? Če bi jim bili zopni zaradi svoje rase, bi nas skušali izločiti in bi se branili ntegracije oziroma asimilacije z nami. A je prav obratno, celo hitlerjanski rasisti so priznavali lepoto slovenskega plemena. Nad tem naravnost boleznim hlepenjem drugih narodov, da si nas asimilirajo in se ponašajo z našo krvjo in raso, bi morali biti Slovenci ponosni, ne pa da vidimo v tem nekaj tragičnega. Tragično je samo to, da se damo asimilirati, namesto da bi vztrajali pri svoji narodnosti in narodni individualnosti ter posebnostih, s katerimi nas je obdarovala narava, ali bolje rečeno razvoj.

Tudi na svojo zgodovino smo lahko ponosni

Tudi kar zadeva narodno kulturo, izobrazbo in zgodovino, se nimamo ničesar sramovati pred drugimi. Naš narod je bil že davno skoro 100-odstotno pismen, ko še polovica italijanskega naroda ni znala brati in pisati. In tako je tudi danes. Še vedno so naši sosedi in sohržavljeni Italijani kot narod, pa tudi Srbi in Hrvati daleč za nami v pogledu pismenosti in ljudske izobrazbe. Isto lahko rečemo o povprečni življenjski ravni. Naša zgodovina pa je ne samo bogata in razgibana, ampak tudi častna. Imeli smo lastno državo prej kot katerikoli slovansko govoreči narod in tudi prej kot italijanski narod, ki si jo je začel ustvarjati po drobcih, v obliki deželnih in mestnih držav šele po zlomu langobardske države v Italiji. Lahko se ponašamo s svojimi kmečkimi punti in obrambo pred Turki. Slovenščina je bila tudi prej zapisana kot samostojen jezik kot italijanščina ter je tudi prej prišla v bogoslužje.

Česa naj bi se torej sramovali Nasprotno, ponašati bi se morali pred drugimi narodi, da smo Slovenci, in v tem bi morali videti srečo, ne pa nekaj negativnega.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Mihec in Jakec se menita, če so ženske koristne nogometu

— Mihec, meni je aden reku, de midva se preveč meneva od vse sort naumnosti, od politike, do jemen, od Koroške ja de se nikoli ne zmislemo na šport. In de tu ni prou.

— Ja, znaš, de bi skori reku, de jema prou. Zatu ke šport je danes ana velika reč. Samo videt kašno je u bareh, kadar dajejo po televizjoni kašno partido. Sej se čejo ledje zmotet, kadar nardijo gol al pej kadar kašen eej fali. Kadar pej fali sodnik, ni nanka za govor.

— Je res. Sm tudi jest že vidu te reči. Sej so ledje ku s sebe! Jest mislem, de be mogli dohtarji prfina prepovedat tašne reči, zatu ke je morbet tudi zastran tega tolko polaneh na živceh.

— Ma je tudi an šfogo. In danes ledje tu forte nucajo. Jest rečem, de jem vselih dobro stri, zatu ke ledje strašno radi gledajo.

— Ben, tu znamo vsi. Samo videt kej je zdej zastran partide u Beogradi med Ajaksom jn Juventusam. Časniki pišejo, de je blo že nekej dni pred partido u Beogradi aneh petdeset taužent Italjanov jn Holandcev pej dvajsti taužent. Se misleš, eako tu zgleda?

— In tudi stadion de so dosti povečali, zatu de bojo lahko vsi šli nutre.

— Gvišno bo aneh strašnih ledi, če premisliš, da je samo tujeh žurnalistov šest stu. Be mogu videt ti, kej je blo te dni na blokeh. Aden za drugem avtomobili iz cele Italije jn dosti od nje so jemeli črnebe banderce od Juventususa. Aden je prfina pofarbau svoj avto na črno belo. Ti rečem: tašno navdušenje! In tisti, ke še ni jemu bandire od Juventususa, jo je lahko

še kupu na bloki, zatu ke so tam postauli dva al tri štante sez bandirami. Se prou vide, kaku je ta šport popularen.

— Ma tudi časniki skrbijo, da se bojo ti tifoži dobro počutili u Beogradi. U Trsti je an časnik dajau dobre nasvete vsem tistem, ke grejo drukat u Beograd. Je reku, de tm pijajo samo turški kafe jn de so u Beogradi samo štiri makine a esprešo jn de tisti ke če pet tudi u Beogradi esprešo jn de tisti ke če pet tudi u Beotermos ses kafetam. In pole je reku, de se u gneči tudi dosti krade jn zatu de je narbulše raprtet svoj dnar po vseh garštah nomalo. Zatu ke taku, če ti tudi kašen uzmovič (ali uzmovich) sprazne an garžet, ti ostane u drugem še zmiri nekej.

Ma je vselih lepu, de časniki dajejo taku dobre nasvete! Ma vselih še nisem zastopu kašna škvadra je ta Ajaks. Zatu ke sez jemena ne zastopeš neč. Kej so Rusi al Angleži al morbet Turki?

— Sej smo prej govorili, de je u Beogradi dvajset taužent Holandcev. Pole je lahko zastopet, de so tisti Ajaks Holandci. U anmi hoteli so zasedli ceu pjan, zatu ke so žnjimi pršle tudi njeh žene.

— Tudi žene? Ma kej ne pravejo, de trenerji svojih jegrauceu ne pestijo hodet okuli bab, kadar se prpraulajo na kašno tekmo. De morejo an teden živet ku menihi, zatu ke babe vzamejo možam vso muč jn lahko pole tekmo zgebijo.

— Ja, ma drugi spret pravejo, de tu ne vela jn de babe nardijo moškega še bol lahkeka, de laže teka po kampi. In koker je videt, jemajo Holandci tašno šulo.

— Vidi, zdej bomo pej glih vidli, katera teorija bol drži. Ali je bulše se prpraulat na tekmo sez babami al brez njeh. Rezultati bojo potrdili, kadu jema prou.

Spomladanski utrip Firenc

Vlak je kmalu zapustil skalnati kraški svet in z veliko hitrostjo odbrzel po nekoliko se zeleneči Furlanski nižini proti Benetkam. V kupejo srečam tri potnike, ki govorijo hrvaško, kasneje zvem, da gredo k sorodnikom v Italijo. Oče, ki je doma iz Dalmacije, gre obiskat hčerko v Viareggio, v dar pa ji nese 30 litrov domačega črnega vina, spravljenega v dveh plastičnih posodah. Sprevodnik sicer sitnari, češ da posodi z vinom zavzemata preveč prostora, vendar se nato potolaži in niti ne zahteva dodatnega plačila. Skozi okno opazujem obsežna in lepo obdelana polja, dolge »plante« vinske trte in sveže preorano zemljo; ponekod kljub nedelji delajo. Čas je dokaj hitro minil in že smo zapeljali v Benetke. Začeli so nas nekaj prekladati po postaji in po približno pol ure smo se vrnili v Mestre. Spet kratek postanek in nato naprej, proti Padovi, Ferrari in Bologni.

Pokrajina se je polagoma začejala spreminjati, iz ravne površine so ponekod začeli rasti osamljeni griči, brž pa, ko smo zapustili Bologno, se je proga začela nekoliko vzpenjati. Na levi in desni so nas obdajali hribi, polni rjavkaste nepokošene trave, posajeni z redkim drevjem in v primerjavi z gorskim svetom kje v Sloveniji ali Avstriji kar precej pusti. Vlak nato zapelje v zelo dolg predor in ko pridemo ven, se pred nami odpre svet, ki je drugačen od prejšnjega. Trava je že nekoliko bolj zelena, na obeh straneh železnice so na pobočjih posajene številne svinčenozelene oljke, prav take, kakršne so upodabljali že v srednjem veku italijanski slikarji iz Toskane in Umbrije. Vlak brez postanka zdrvi skozi Prato in v daljavi se vidijo obrisi kupole florentinske stolnice in poleg lepi Giotto v zvonik. Pokrajina postaja vse gostejše naseljena, znamenje, da se bližamo velikemu središču; pravijo, da živi v Firencah in neposredni okolici, ki se je že stopila v eno samo veliko mesto, več kot en milijon ljudi. In res, na tem »predmestnem« območju, razen na okoliških gričih, skoraj ni videti večje zelene in nezazidane površine zemlje.

Pričevanje zgodovine

Za marsikoga je zelo priročno, da se železniška postaja Santa Maria Novella v Firencah nahaja skoraj v samem zgodovinskem jedru mesta, tako da si lahko tudi potnik, ki nima veliko časa na razpolago, vsaj na hitro ogleda katerega izmed zgodovinskih spomenikov. Sama postaja je dobila ime po bližnji dominikanski cerkvi S. Maria Novella, ki je zgrajena v gotskem slogu, toda nas pelje pot nekoliko naprej, proti stolnici, da bi si ogledali nekaj, kar je za marsikaterega, tudi starega znanca Firenc, novost. Na trgu pred katedralo Santa Maria del Fiore se kot po navadi zadržuje velika množica turistov, ki v vseh letnih časih, tudi pozimi ne, skoraj ne pojenja. Mnogi obiskovalci, zlasti mlajši, sedijo na stopnicah, ki vodijo v cerkev, in lovijo toploto zgodnjega spomladanskega sonca. Sledi skoraj obvezen ogled nedokončane Michelangelove Pietà, nato pa gremo nazaj proti vходу in se v njegovi bližini spustimo navzdol po stopnicah v nekakšno klet. Tu so strokovnjaki v zadnjih letih uredili za ogled ostanke nekdanje cerkve Santa Reparata, ki kaže na svoje začetke že v starokrščanski dobi. S pomočjo arheoloških ostalin lahko preberemo večstoletno zgodovino mesta, propad rimskega cesarstva in graditev prve krščanske cerkve na prostoru, kjer so nekoč stale rimske antične hiše; preseljevanje narodov, prav tistih, ki so s svojimi izvirnimi umetnostnimi oblikami obogatili iz antične tradicije porojeno zahodnoevropsko umetnost — na to misel pridemo ob ogledu številnih ostankov »pleteninate« ornamentike iz 8. in 9. stoletja, izklesane v kamnu — in končno nastanek ter utrditve srednjeveške civilizacije, ki je, poleg spremljajoče verske

vneme, Evropi zapustila toliko veličastnih katedral. In prav tu v bližini, pod sedanjim tlakom cerkve, so v lanskem letu odkrili grob slavnega zgodnjerenasanečnega arhitekta Brunelleschija, ki je v 15. stoletju nekako dokončal gradnjo florentinske stolnice, ko je na križišču glavne in prečne ladje zgradil mogočno, več kot 100 m visoko kupolo. Za tiste čase je bil to seveda neverjeten podvig.

Večina obiskovalcev Firenc, ki so poleg tega še zelo omejeni v času, si seveda utegne ogledati le najpomembnejše kulturne spomenike in zanimivosti, kot so na primer stolnica, cerkev S. Croce, galerija Uffizi, palača Pitti, Piazza Signoria itd. Zato so verjetno le malokateremu znane tiste po svojem pomenu manjše in po svojem imenu morda manj zveneče stvaritve (takih je tudi drugod po Italiji mnogo), ki so prav tako značilne in na svoj način, čeprav v skromnejšem okviru, dopolnjujejo umetnostno podobo Italije. Ena takih je na primer cerkev Santi Apostoli v bližini Ponte Vecchio, skoraj neopazna in boječe stisnjena med novejšje, višje stavbe. Zgrajena je bila v času romantike in v svojem tlorisu ponavlja tradicionalni tip triladijske bazilike z odprtim ostrešjem. V njej so se med drugimi zanimivostmi ohranili ostanki srednjeveške poslikave, novejša napisna plošča pa priča, da jo je v letih med obema vojnama dal obnoviti neki Anglež, ljubitelj italijanske umetnosti. Človek se v taki cerkvi, če pomislimo na primer na dimenzije firenske stolnice ali rimskega sv. Petra, počuti kar bolj domače, in navsezadnje se mi ne zdi odveč, če opozorim, da se je nekaj, čeprav pozneje močno predelanih, po svojem prostorskem občutju podobnih stavb iz tega obdobja, ohranilo tudi na Slovenskem oziroma v naši bližini.

Opevani, a kljub temu umazani Arno

Vendar se čas v Firencah ni ustavil, marveč je na vsakem koraku vidno, da opravlja to mesto pomembno kulturno, gospodarsko in znanstveno vlogo tudi danes, in to v ožjem italijanskem kot tudi širšem evropskem merilu. Na univerzi je vpisanih več kot 50.000 študentov, ki prihajajo z vseh koncev sveta, v mestu deluje cela vrsta uglednih založb, zlasti v strogem središču je polno velikih

in dobro založenih knjigarn. Turizma in njegovega gospodarskega učinka niti ne bomo posebej omenjali. Temu dejavniku sodobnega življenja je prilagojeno tudi kulturno življenje, saj se prireditve vrstijo skozi celo leto, omenim naj le Maggio Musicale Fiorentino, po številnih cerkvah pa so skoraj vsak večer na sporedu orgelski koncerti. Prav v dneh, ko sem obiskal Firence, so po mestu še viseli plakati, ki so vabili na koncert slovenskega komornega ansambla »Slavko Osterc« iz Ljubljane s sodelovanjem pianista Acija Bertonclja in mezzosopranistke Eve Novšak - Houška. Koncert je prirejalo društvo »Amici della Musica«, kar kaže na njegovo razveseljivo občutljivost za propagiranje sodobnega glasbenega izraza in še posebej glasbenega poustvarjanja pri enem izmed manjših evropskih narodov. Ansambel je namreč izvajal tudi delo slovenskega skladatelja Primoža Ramovša, kot je bilo razvidno iz napovedanega programa.

Zanimivo je dalje, da v mestnih kioskih, razen tistih na železniški postaji, skoraj ni opaziti vsiljivega reklamiranja pornografskih knjig in revij, kakršne kar mrgolijo v mnogih italijanskih in drugih evropskih mestih. Imajo pa seveda tudi Firence svojo temno stran, saj pravijo, da je med množico potujočih »hippyjev«, ki se zadržujejo zlasti na Ponte Vecchio, precej narkomanov. Mnogi od teh brezdelno posedajo, nekateri prodajajo svoje izdelke, na primer slike ali pa raznovrstne okrasne predmete — obeske, prstane, zapestnice, ki si jih mimoideči zvedavo ogledujejo in kakšenkrat tudi kupijo. Če gre pri teh izdelkih za nekakšno »podzemeljsko« modo, pa je na drugi strani v Firencah prav tako vredno pozornosti na primer oprema javnih lokalov, zlasti trgovin, ki nam dokazujejo, na kako visoki ravni se nahaja oblikovanje v Italiji.

Še bi lahko naštevali in opisovali, vendar bi nas to pripeljalo predaleč, zato naj zaključimo in dodajmo, da nudi to mesto mnogo zanimivega vsakomur, kar dokazuje tudi nepregledna množica tujih obiskovalcev, ki se vsako leto zgrinja vanj — Amerikancev, Angležev, Francozov, Japoncev, Nemcev in drugih. S tem sestavkom sem hotel le rahlo nakazati življenjski utrip, nekdanji in sedanji, mesta ob tako opevani, a danes, kot toliko drugih, predvsem umazani reki Arno.

M. V.

Islandci branijo svojo pravico do obstoja

Glavni tajnik Severnoatlantske zveze Joseph Luns bo posredoval v takoiimenovani »vojni zaradi polenovk« med Veliko Britanijo in Islandijo. To nalogo mu je dal svet atlantskega zavezništva, ki se je sestal v Bruslju, da bi preučil protest islandske vlade proti pošiljanju britanskih vojnih ladij za zaščito ribiških ladij v islandskih teritorialnih vodah v 50-miljskem pasu okrog otoka.

Kot znano, se je pretekle dni spor med Islandijo in Veliko Britanijo zaradi ribolova v razširjenem pasu islandskih teritorialnih voda — spor, ki so mu nadeli v začetku šaljivo ime »vojna zaradi polenovk« — nenadno razgrel in prišlo že do nasilnih dejanj, kot na primer do obstreljevanja neke britanske ribiške ladje po islandski topničarki. Samo sreči se je zahvaliti, da na britanski ribiški ladji ni bilo človeških žrtev. Uradno poročilo, ki so ga objavili včeraj po sestanku sveta Severnoatlantske skupnosti, poziva obe strani, naj pokažeta največjo zmernost in sprejmeta vse potrebne ukrepe za sporazumno rešitev spora.

Islandska vlada pa je včeraj sklenila, da bo spravila spor zaradi ribolova v svojih vodah tudi pred Varnostni svet Združenih narodov. A tudi Velika Britanija je že protestirala pri varnost-

nem svetu proti vedno odločnejšim nastopom islandskih ladij proti britanskim ribiškim ladjam pred islandsko obalo. Bistvo spora je v tem, da Velika Britanija ne prizna Islandiji pravice, da je razširila svoje teritorialne vode v širino 50 milj od obale. Spor je zajel tudi Severnoatlantsko zvezo samo, ker islandska vlada zahteva, da Severnoatlantska zveza umakne svoje sile z otoka, zlasti iz pomorsko-letalskega oporišča Teflavik. Islandski zunanji minister Augustsson je na svoji tiskovni konferenci izjavil, da hoče njegova vlada izprazniti oporišča Teflavik že pred letom 1975. Islandski ministrski predsednik Johannesson pa bo načel ta problem tudi pri svojem bližnjem srečanju z ameriškim predsednikom Nixonom in s francoskim predsednikom Pompidoujem v Reykjaviku. Končno je minister Augustsson naglasil pravico Islandije do razširitve teritorialnih voda, ker je to potrebno za obstoj islandskega naroda. Ribolov je namreč glavna gospodarska panoga Islandije, ribe so glavni izvozni predmet in brez rib se znajde mali islandski narod na robu propada oziroma pomanjkanja. Angleške in druge ribiške ladje pa uganjajo roparski ribolov okrog Islandije in siromasijo njeno morje, ki je dejansko njeno polje.

Brez slovenskih strank bi Slovenci nehali biti političen narod

Narod je v resnici narod, ko ima tudi politično dimenzijo. To se pravi, da postane neka etnija ali jezikovna (ali kulturna) skupnost naroda šele tedaj, ko postane tudi politična skupnost in začne igrati politično vlogo v svojem geografskem prostoru, in to tako, da tudi drugi upoštevajo to njeno politično vlogo in so pri siljeni računati z njo. Dokler pa kaka etnična skupnost ne zadobi take politične dimenzije, ostane v političnem pogledu neobgljena in nepomembna. Drugi lahko počenajo z njo, kar hočejo. Zanje je zanimiva le kot neka folklorna posebnost ali lokalna zvrst ljudske kulture.

Slovenci smo si v preteklosti, posebno po letu 1848 in v začetku tega stoletja, s težavo priborili politično dimenzijo in postali iz etnije, v katero smo zapadli po propadu svoje lastne države, spet pravi politični narod. To dimenzijo smo si priborili edino s svojimi lastnimi političnimi trankami. Brez njih bi ne bil postal nikoli politično pomemben dejavnik in drugi narodi, zlasti tisti, ki so hoteli odločati o naši usodi, bi se nikoli ne bili ozirali na naša hotenja in želje. Kar smo si doslej priborili političnih pravic kot celoten narod in kot manjšina v Italiji, smo si jih priborili edino preko svojih političnih strank in njihove moči. Če bi bili imeli močnejše in odločnejše politične stranke, bi bili danes še dalje in naš narodni položaj bi bil še močnejši.

Glasovati za tuje, neslovenske stranke pomeni zato za Slovence izgubljanje dimenzije političnega naroda. Ne zanikamo, da je mogoče tudi preko italijanskih strank, npr. preko KPI, kaj storiti za našo manjšino, in tudi ne odreka mo njihovim predstavnikom ter posebno slovenskim političnim osebnostim v njih hotenja, da res kaj dosežejo za svoj narod oziroma za izboljšanje razmer naše manjšine. Toda to ne odpravi in ne zanika dejstva, da lahko ostanemo Slovenci aktivni in samostojni politični dejavnik, resnično političen narod samo preko lastnih strank. Zato naj bi vsak Slovenec resno premislil, preden odda svoj glas tuji stranki, pa naj mu je ideološko ali drugače še tako blizu. S tem, da glasuje za stranko, ki nosi v svojem imenu tuje narodno ime, jemlje — pa najsi to prizna ali ne — svojemu narodu tisto, kar ga ravno napravlja za narod — njegovo politično naravo in moč. Huda zmeta je namreč mišljenje, da je važna za kak narod samo kultura. Najbolj važna je za vsak narod njegova politična moč.

To velja tudi za volitve 17. in 18. junija. Za-

to, slovenski volivci, volite Slovensko skupnost. Od vas samih bo odvisno, da bo dobila tako vsebino in smer, da vam bo čim bližje in da bo čimbolj odgovarjala vašim interesom.

POSLOVNA ZBORNICA JE SPREJELA ZAKON O PRAVNEM STALEŽU ŠOLNIKOV

Poslovna zbornica je v torek sprejela z veliko večino zakon o pravnem staležu učnega in neučnega osebja na šolah in o plačni lestvici, v skladu s sporazumom, ki je bil dosežen pred kratkim med vlado in sindikati CGIL, CISL in UIL. Za zakon so glasovali tudi republikanci, čeprav so bili že odtegnili svojo podporo vladi.

V zakon sta bili pred odobritvijo vneseni dve važni spremembi, namreč da bodo šli šolniki v pokoj po dopolnjenem 65. letu, kdor pa še ne bo imel zagotovljene polne pokojnine, bo lahko delal še do 70. leta; druga sprememba določa, da bodo šolniki, ki so usposobljeni in ki že imajo kako katedro ali učne ure za nedoločen čas, s 1. oktobrom prihodnjega leta sprejeti v stalni stalež, enako tudi neučno osebje, ki ima vsaj eno leto službe.

Pri glasovanju o zakonu so se vzdržali komunisti, levi neodvisneži, socialisti in misovci.

Prejeli smo

ŠE NEKAJ O SLOVENSKIH OTROŠKIH VRTCIH IN SLOVENSKIH VRTNARICAH

Ob začetku letošnjega šolskega leta se je, resnici na ljubo, dosti govorilo, razpravljalo in pisalo o slovenskih otroških vrtcih na Tržaškem. Razlogov za to veliko zanimanje je bilo kar precej.

Na prvem mestu naj omenimo porast vpisanih otrok v naš vrtce, kar je za nas kot jezikovno manjšino nadvse pomembno in razveseljivo. Saj dokazuje, da smo Slovenci še vedno narodno zavestni. Lahko pa pripomnim še to, da se je to število tekom leta še povečalo z dotokom novih otrok, ki so medtem dopolnili tri leta starosti in takoj naslednje dni pričeli obiskovati otroške vrtce.

Dosti se je tudi pisalo o občinskih odborih, ki naj bi bili v vsaki občini, kjer ima ustanova O.N.A.I.R.C. svoje otroške vrtce. V te odbore so imenovani ali izvoljeni predstavniki občinske uprave, učnega osebja in predstavnikov staršev. Medtem ko so v okoliških občinah ti odbori že ustanovljeni in več ali manj tudi delujejo, ni tako v tržaški občini. Učno osebje je tu sicer že izvolilo svoji dve predstavnici, kar so napravili tudi starši. Naj pripomnim še to, da je ena učiteljica podala tekom leta ostavko, torej preden je odbor sploh pričel svoje

delovanje. Da bi do tega lahko prišlo, pričakujemo še vedno, da na tržaški občini imenujejo svoje tri predstavnike.

Tudi o tem imenovanju je bilo že precej govorit in večkrat bi moralo to že biti vpisano na dnevni red seje občinskega sveta. Toda konkretno ni bilo še nič napravljenega in zgleđa, da bo prišel prej konec šolskega leta... Upamo, da bo v bodočnosti boljše, in upamo predvsem, da bo občinski svet upošteval glavni cilj ustanove O.N.A.I.R.C., to je, skrbeti za otroške vrtce v obmejnih deželah, torej v jezikovno mešanih področjih. Zato je povsem upravičeno, da pričakujemo, da bo vsaj eden od teh predstavnikov tržaške občine Slovenec.

Zelo važno, in tudi poglavje zase, je vpisovanje in obiskovanje slovenskih vrtcev tistih otrok, ki ne znajo slovenščine. Marsikdo bi mislil, das e triletni otrok tako ali drugače privadi tujemu jeziku, ki ga ne pozna, saj se v otroških vrtcih samo igrajo. Take trditve so popolnoma zgrešene. Vedeti moramo, da se otroci v otroških vrtcih tudi nekaj naučijo! Bodisi lepega vedenja, bodisi osnovne državljanske vzgoje in spoštovanja do učiteljice in sošolcev, obogatijo si svoj besedni zaklad, naučijo se marsikatero pesmice, deklamacije in igrice, napravijo razna ročna dela in še toliko drugih stvari. In ves ta pouk se vrši v slovenskih otroških vrtcih v slovenščini.

O tem problemu smo se pozanimali na tržaški občini, bodisi pri pokrajinskem ravnanstvu O.N.A.I.R.C.-a. Na obeh pristojnih mestih je bilo zagotovljeno načelo, da naj obiskujejo slovenske otroške vrtce samo slovensko govoreči otroci.

Mislím, da takih jasnih izjav ni treba komentirati. Pričakujemo pa pričetek prihodnjega šolskega leta, in pričakujemo predvsem istotako jasna navodila, ki naj jih oboji dajo svojemu osebju ob vpisovanju za novo šolsko leto 1973-1974.

Znano je, da deluje na Tržaškem vsega skupaj trideset slovenskih otroških vrtcev in jih direktno upravljajo občine Trst, Zgonik in Devin-Nabrežina ter Ustanova O.N.A.I.R.C.. Zdelo bi se neverjetno, toda primanjkuje slovenskega učnega in pomožnega

(Dalje na 7. strani)

KANDIDATI LISTE SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA DEŽELNE VOLITVE V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI 17.6.1973

OKROŽJE TRST

1. Drago ŠTOVA - deželni svetovalec
2. Andrej BRATUŽ - profesor, Gorica
3. Slavko BRAT'NA - profesor, Gorica
4. Aloiz DERELIS - kmetovalec, Trst
5. Rafko DOLHAR - zdravnik, Trst
6. Ivo KRALJ - delavec, Nabrežina
7. Ana MIKULUS por. SANCIN - uradnica, Trst
8. Alojz REBULA - pisatelj, Trst
9. Ladi REBULA - uslužbenec, Zgonik
10. Josip TERČON - trgovec, Devin-Nabrežina
11. Alojz TUL - profesor, Dolina
12. Igor TUTA - uradnik, Devin-Nabrežina
13. Ubald VRABEC - glasbenik, neodvisen, Trst
14. Milan VREMEC - uradnik, Trst.
15. Mario ZAHAR - delavec, Dolina

Odkrili so lep spomenik

Gabrovce se je v nedeljo, 28. t.m., dostojno poklonil spominu sovaščanov, ki so darovali svoja življenja v narodnoosvobodilnem boju. Spomenik, ki ga je ta mala vas postavila svojim padlim, je po svoji zamisli in izdelavi go.ovo eden najlepših na Tržaškem. Čestitati je dalje treba prirediteljem nedeljske slovesnosti odkritja, ker so program tako izbrali, da je iz njega polno prišel do veljave duh, ki je preveval narodni in osvobodilni boj v naših slovenskih krajih. Zato je treba pohvaliti mešani zbor »Rdeča zvezda« iz Saleža, moški zbor »Vasilij Mirk« s Proseka, proseško godbo na pisala, igralca Slovenskega gledališča iz Trsta Jožka Lukeša ter zlasti osnovnošolske otroke, ki so tako z recitacijami kot zborovskim pejem dali slovesnosti poseben pečat.

Novi spomenik je blagoslovil proseški župnik, msgr. Šibenik, ki je za to priložnost, kot je sam povedal, sestavil posebno molitev. Ta med drugim opozarja na ideale, za katere je žrtvovalo svoja življenja toliko sinov slovenskega naroda. Po italijanskem govoru Artura Calabrie je član tržaškega vodstva partizanskega združenja Vladimir Kenda med drugim poudaril trajno veljavnost idealov odporniškega gibanja in njihovo aktualnost zlasti v tem trenutku, ko v državi ponovno dvigajo svoje glave pristaši pred 30 leti poražene črne diktature.

Slovesnosti se je udeležila velika množica, med katero smo opazili številne župane, poslanca Škerka, deželnega svetovalca dr. Štoka, jugoslovanskega generalnega konzula Trampuža in druge predstavnike oblasti.

Aktualnosti

Zdi se, da so ponoreli

Republikanska stranka je v ponedeljek v debati v poslanski zbornici odtegnila zunanjo podporo Andreottijevi vladi in tako ta nima več večine. Padla ni samo zato, ker ni nihče postavil vprašanja o nezaupnici. Na splošno se pričakuje, da bo ostala na oblasti še 14 dni, do konca kongresa krščansko-demokratske stranke, ki se začne 6. junija.

Slovenci se gotovo ne bomo jokali za to vlado. Vedno spet nas je Andreotti presenečal z izjavami o tem, da se Italija ne odreka »coni B«, kakor da vlada upa, da bo lepega dne prišlo z Jugoslavijo do pogajanj za vrnitev te »cone«. Štvar bi bila smešna, ko bi se ne ponavljala tako monotono in dosledno, da se na te izjave skoro že ne spleča več odgovarjati. Če se tokrat spet dotaknemo tega, se zato, ker je Andreotti ravno danes, v sredo, sprejel neko »julijsko-dalmatinsko« delegacijo neimenovanih »ezulov«, ki mu je spet prišla brenkat o »coni B«, v času, ko štejejo ure življenja njegovi vladi.

Ali namerava morda Italija pod vlado Andreottija in sličnih postati država iredentizma v Evropi in prevzeti vlogo nacistične Nemčije izpred vojne, ki tudi ni priznavala pogodb in terjala »nazaj« razne »neodrešene« pokrajine? Vprašanje je, če si Italija ta špas lahko privošči in če ime Atlantska zveza dovolj humorja, da ji to pusti. Vsekakor pa se lahko Slovenci takih slabih vicov in zbadanj za iglo lepega dne naveličamo in začnemo tudi mi spet govoriti o coni A. Dvomimo, da si Andreotti in podobni tega vroče želijo.

PREDLOŽENE VOLILNE LISTE

V ponedeljek zvečer je zapadel rok za predložitev volilnih list pri okrožnih uradih sodišč v Trstu, Gorici, Vidmu, Tolmeču in Pordenonu. V Trstu so bile vložene liste v naslednjem vrstnem redu, ki bo veljal tudi na glasovnicah: komunistična stranka, MSI, Slovenska skupnost, socialistična stranka, republikanska stranka, Krščanska demokracija, liberalna stranka, povezana neodvisna lista Furlanije - Julijske krajine, marksistično-leninistična komunistična stranka in socialno-demokratska stranka.

Sodišče pa je odklonilo marksistično-leninistično listo zaradi nepravilnosti pri podpisih, proti čemur se je pritožila tudi komunistična stranka (KPI), in tako marksistično-leninistična komunistična lista ne bo zastopana pri volitvah.

V Gorici pa je vrstni red naslednji: komunistična stranka, republikanska stranka, MSI, liberalna stranka, socialistična stranka, socialno-demokratska stranka, krščanska demokracija, Slovenska skupnost, Furlansko gibanje, povezana neodvisna lista Furlanije - Julijske krajine.

Na Tržaškem bo torej znak Slovenske skupnosti na tretjem mestu, na Goriškem pa na osmem mestu.

Na Tržaškem bo zastopanih pri volitvah 9 list, na Goriškem pa 10.

— O —

70-letnico je praznoval prof. Tine Debeljak, ena najaktivnejših osebnosti slovenskega kulturnega življenja in predsednik Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu. Pred kratkim je bil tudi odlikovan z argentinskim odlikovanjem znakom zlatega meča.

Goriškim volivcem

Le še malo časa nas loči od odločilnega dneva, ko bomo oddali svoje glasove tistemu, ki nas bo zastopal v bodočem deželnem svetu. Na žalost opažamo, da se naši volivci premalo zavedajo, da so tudi te volitve izredno spričevalo za narodno zavest naše narodnostne skupnosti. Glasovati moramo za može, ki predstavljajo v polni resnici in zavesti našo narodnostno skupnost, njene težnje in pravice v sklopu dežele Furlanije - Julijske krajine.

Doslej nas je zanimal dr. Drago Štoka, ki si je prizadeval navezati stike z vsemi našimi ljudmi po občinah vseh treh pokrajin naše dežele. Dosedanji volivci mu priznavajo, da je s svojimi dejanskimi in strokovnimi posegi na sejah deželnega sveta dosegel tudi pozitivne uspehe. Na zadnjih sestankih, ki jih je imel po goriških občinah in vaseh, so mu volivci priznali ne samo veliko delavnost, ampak tudi poznanje težkih problemov naše življenjske stvarnosti.

Skupna slovenska lista na Goriškem je lista Slovenske skupnosti in Slovenske demokratske zveze s sedmimi kandidati: Drago Štoka, Andrej Bratuž, Slavko Bratina, Remo Devetak, Edvin Kovic, Albin Sirk, Marjan Terpin. Našim bralcem in volivcem svetujemo, da oddajo svoj glas listi Slovenske skupnosti, ki bo v goriškem okrožju na glasovnici na osmem mestu in

MESEC MAJ V ŠTEVERJANU

Večkrat sem se že namenil napisati nekaj vrstic iz našega Števerjana. Tokrat pa vam jih zares pošiljam.

Sedaj, ko je mesec maj tu, smo tudi mi bolj oživeli, enako kakor lepa in oživljena narava. Užitek je dihati ta naš čisti briški zrak. Koliko izletnikov pride vsako nedeljo k nam, k čemur pripomore tudi lepa cesta, ki pelje krog in krog Števerjana! Privlači pa jih tudi naše dobro vino, ki ga radi pijejo.

Lahko se reče, da na Goriškem ni lepšega kraja, kakor je Števerjan. K nam se tudi rada poroči dekleta iz drugih vasi.

Maj nam prinese vedno tudi česenj. Ako so dobro zrele, so dobre kakor grozdje. Sedaj je na vrsti že vsako kmečko delo, in tako mnogo ga je, da kmet ne ve, katero je nujnejše in kje naj bi najprej poprijel. Vendarle je lepo delati na svoji zemlji in na čistem zraku ter soncu, lepše kot v zaprtih tovarnah, kjer ni slišati petja ptic, ampak samo hrumenje strojev.

Vaščan A.C.

bo imela naslednji znak: lipovo vejico z napisom »Slovenska skupnost« na vrhu, spodaj pa »Unione slovena«. Slovenskim volivcem priporočamo, da prečrtajo ta znak in s tem pravilno izvolijo svojega predstavnika v deželni svet.

— O —

Števerjan ZAMEJSKI FESTIVAL

Od petka do nedelje bo v Števerjanu zamejski festival narodnozabavne glasbe, ki ga prireja domače prosvetno društvo F. B. Sedej in ansambel L. Hlede.

Nastopilo bo več kot 25 glasbenih skupin iz naših krajev ter iz Slovenije in Koroške.

Vsak ansambel bo predvajal dve svoji novi skladbi, ki ju bo ocenila posebna komisija. Nagrajene bodo najboljše skladbe in najbolj ustrezna besedila. Med avtorji besedil so tudi naši znanci Ludvik Zorzut, Ljubka Šorli in Saša Martelanc. Med skladatelji je poleg drugih tudi naš rojak Stane Malič.

Finalno tekmovanje bo v nedeljo popoldne.

V ZAVODU SV. DRUŽINE

Vodstvo nekdanjega sirotišča zavoda sv. Družine je povabilo dobrotnike in prijatelje k družbeni priredbi v prostorih novega zavodovega poslopja. Sestanek je bil v nedeljo ob 16. uri popoldne ob izredno veliki udeležbi gostov.

Imel je namen podati v prisrčnem domačem vzdušju nekaj kulturnega sporeda; potem podeliti nagrade malim risarskim umetnikom ex tempore in končno tudi pokazati novo stavbo.

V prvem delu sporeda so nastopili mladinski pevski zbori pod vodstvom učitelja Bolčine in gđe. Marize Perat. Osrednji govor je imel msgr. Klinec.

Ljubek je bil nastop dekliške skupine. Navdušil je tudi novi glasbeni fantovski krožek iz Števerjana. Med odmori je deloval bogat srečolov, pa tudi bufet je bil dobro založen.

Sledilo je obdarovanje otrok, ki so sodelovali pri risarski tekmi ex tempore. Prvo nagrado je po vsej zaslugi prejel mladi gimnazijec Lojk. Vse slike so bile v sosednji dvorani razstavljene na ogled.

OBVESTILO

Sindikatslovenske šole — Tajništvo Gorica obvešča, da bo sindikalno zborovanje za vse slovenske šolnike na Goriškem v ponedeljek, 4. junija t.l. ob 11. Na zborovanju bo govor o sporazumu med sindikalnimi organizacijami in vlado dne 17. maja t.l.

Ob koncu šolskega leta

Ob koncu šolskega leta je že ustaljena navada, da povabijo vzgojni dijaški zavodi starše in druge goste k zaključnim prireditvam.

Tako je bila zaključna prireditev prejšnje nedelje tudi v slovenskem Dijaškem domu v Gorici.

Združena je bila z roditeljskim sestankom, ki so se ga udeležili vsi stari, pa tudi sorodniki gojencev.

Ravnatelj Košuta je v razgovoru z njimi in s povabljenimi gosti pojasnil razvoj in stanje tega zavoda, v katerem prebiva večina naših srednješolcev v Gorici.

Zavod oskrbuje in vzgaja zdaj 61 gojencev in 33 gojenk. Deset jih je iz Slovenske Benečije. Obiskujejo različne slovenske šole v Gorici, po veliki večini srednje. Njihovi uspehi so dokaj dobri.

Navzoči so se pohvalno izrazili o stalni skrbi

vodstva za učne uspehe gojencev, kakor tudi za vzgojo v poštenem domačem duhu.

Ravnatelj je naznanil, da bo tudi letos v avgustu ponavljalni tečaj za dijačke, ki imajo težave s kakim predmetom. Poudaril je tudi, naj starši pravočasno poskrbijo za vpis svojih otrok v naše višje srednje šole, da ne bo naš bodoči rod samo skupina vajencev ali težakov in bomo ostali brez pravih izobražencev.

Po roditeljskem sestanku so gojenci podali živahno predstavo v spodnji dvorani. Akademija je bila vokvirjena v zgodovino kmečkih puntov s prizori, recitacijami, petjem in glasbenimi točkami. Za zabavo in smeh je poskrbel šaljivi prizor Zamorec. Gojenci so pokazali staršem in gostom, da jih poleg šole, kar je prvo, zanimajo tudi druge panoge udejstvovanja, kar jih usposablja za bodoče delo v naši narodni skupnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pesniška zbirka »Moji pogovori z Bogom«

Kdor stika med novejšimi knjigami, ki leže na prodajnih mizah slovenskih knjigarn v Trstu, Gorici ali v Celovcu, bo lahko naletel na drobno knjižnico z živopisnim ovitkom in v lepi tiskarski opremi, ki nosi naslov »Moji pogovori z Bogom«. Tako se imenuje pesniška zbirka redovnice matere Valtrude Levec. Knjižica nima nikakega uvoda ali opombe, ki bi nam kaj več povedala o njeni osebnosti in življenju. To je resnična škoda. Vendar pa nam pesmi same mnogo povedo o njej, predvsem o njenem duhovnem in čustvenem doživljanju ter o njenem miselnem svetu. Iz njih pa tudi spoznamo, da je prišla pesnica kot redovnica in morda misijonarka daleč po svetu. Nekatere pesmi opevajo naravo in duhovna ter čustvena doživetja v domovini, druge na Formozi in še druge v Argentini ali v Čilu. Iz neke pesmi zvedemo, da je živela tudi v Beogradu. Iz pesmi tudi lahko sklepamo, da dobro pozna Gorenjsko in da je morda doma nekje v bližini Cerkniškega jezera, katero tudi opeva. Očitno je nadalje, da je morala vsaj mimogrede biti tudi v Rimu, ker je knjižico izdalo vrhovno predstavništvo šolskih sester v Rimu, tiskana pa je bila v Ljubljani. Lepe ilustracije je narisal akademski slikar Lojze Perko, knjižno opremo pa je poskrbel arhitekt Valentin Scagnetti.

Zbirka vsebuje 66 pesmi, ki so najbrž nastale v daljšem časovnem razdobju. Razdeljene so v cikluse »Za vezilo ob stoletnici 1869-1969«, »Njemu, ki je središče sveta«, »Med božjimi stvarmi«, »Pot, resnica in življenje«, »Ob misli na sestro smrt« in »Pozdravi domovini«. Če naslovi teh ciklusov nam povedo, da gre za največ religiozno liriko, kar nas

še posebno pritegne, saj so postale zbirke religiozne poezije po zadnji svetovni vojni pri Slovencih redke. Že kot taka je torej knjižica zanimivost svoje vrste. Tembolj pa se razveselimo, ko jo prelistamo. Te pesmi nomreč niso kakšni nebolglieni, čeprav prizadevni in dobro mišljeni poskusi, ampak resnična in kvalitetna poezija, ki nas preseneti. Doživetja so globoka in pristna, jezik eleganten in zlasti prijetno vpliva odsotnost vsakršne vsiljive retorike. Le redkeje bi imel kak jezikovni purist kaj pripomni...

Pesmi sestre Valtrude Levec so kot cvetje, ki raste na samostanskem vrtu ali žari na oltarju v samostanski kapeli.

Naslov »Moji pogovori z Bogom« bi dajal sklepati, da obravnava v pesmih samo probleme duhovnega življenja. Toda pesmi kažejo, da hodi pesnica po svetu z odprtimi očmi in da zna videti tudi lepoto tega sveta, povsod, kjer je razsuta, od slovenskih gor do tropskega sveta na Formozi. V vsaki pesmi je sicer pričujoča religiozna misel ali čustvo, vsaj v zastrti obliki, vendar pa je v njih tudi mnogo iskrene, čisto človeške bolečine, žalosti, veselja ali občutka osamljenosti v tujem svetu, kakor na primer v pesmi »Moje življenje«:

Nekoč marjetica na kraški jasi.
Pozneje jeika na samotni gori...
A davno že prešli so tisti časi!
Sedaj sem ptič galeb, ki se bori z valovi.
Vsa bela trgam se iz njih v sinjine,
da vanjo trudna se čez hip povrnem
in lučko svojih sanj v vodah utrnem,
ko onemogla padam v globočine.
Sedaj sem ptič nad razbesnelim morjem:
življenje grenko je, nebo nedosegljivo.
Da našla bi oporo kje, je upanje varljivo.
Bregovi večnosti
so daleč za obzorjem.

Edvard Kocbek:

DEKLICA

*Vsak pomenljivi dan te srečam
in ne vem, odkod datumi.
Odkod praštevila, predvsem liha?
In zakaj me vznemirjaš?
Nič zlomljenega in nič celega.
Le to, da hodiš med nami
izgubljena in razsvetljena,
nevarna plesalka, varna mesečnica,
kar naprej sama in neuničljiva,
zamaknjena v večere in jutra
s toplimi ovinki v telesu,
s priprtimi mukami pod vekami
in z blaznim psom v svoji senci,
ki ti nikoli ne ubrani divjine.*

*Vsak pomenljivi dan te srečam
in te vedno bolj blagrujem,
vijolica na pikovi sedmici,
krvava rosa prebodeh noči,
smrtno darežljiva milina
z obhajilno svečo v nedrih,
vse ti je vnaprej odpuščeno
kakor vonju sena pred nevihto,
brezumno omamljena mamilka,
nenasitna čebela divjega medu,
mrtva posiljenka na jasi,
najbolj razširjena rastlina,
ki se je ne napasejo gobci,
neuničljivi mah, lišaj
na severnem tečaju,
zelena mrena na svetem očesu.*

Slovenska prosveta je slovesno odprla svojo dvorano

Slovenska prosveta je v soboto zvečer slovesno odprla svojo novo dvorano v ulici Donizetti 3/I. Dvorana je elegantno opremljena in bo odlično služila za manjše prireditve, zborovanja, koncerte itd.

Slovesnosti se je udeležilo poleg občinstva tudi nekaj uglednih predstavnikov javnega in kulturnega življenja. Med drugimi so bili navzoči predsednik deželne odbora Berzanti, jugoslovanski generalni konzul Trampuž, ravnatelj tržaške radijske postaje inž. Candussi, deželni svetovalec Drago Štoka in drugi. Po priložnostnih nagovorih in pozdravih in potem, ko je zbor »Fantov izpod Grmade« zapel nekaj pesmi, je sledil sprejem z zakusko, v prijetnem in sproščenem ozračju.

Slovenci v Trstu smo tako prišli prav v osrčju mesta do res čedne in funkcionalne dvorane, ki bo, upamo, koristila poživljanju našega javnega, zlasti kulturnega delovanja.

Dr. JANKO ŽAGAR — SREBRNOMAŠNIK

Dr. Janko Žagar, rektor dominikanskega središča in visoke šole S. Albert v Oaklandu, Kalifornija, bo te dni obhajal srebrno mašo. Četudi je znanstvenik svetovnega slovesa, vedno rad prihaja v slovensko družbo in stoji rojakom v vsakem oziru vedno ob strani.

Jubilantu naše najiskrenejše čestitke!

KNJIGA O RILKEJU

V oceno smo prejeli knjigo »Atti del primo convegno« (27-28 settembre 1972), ki jo je izdal študijski center »Rainer Maria Rilke in njegov čas« v Devinu-Trstu.

O knjigi, ki prinaša tekste udeležencev, debate, bomo podrobneje poročali kdaj prihodnjič.

Sedma številka »Literarnih vaj«

Nova, sedma številka »Literarnih vaj« se nam predstavlja z lepo zunanjo podobo, namreč z zares prijetnim in čednim linorezom na ovitku, ki predstavlja cvetje. Izrezala ga je Nadja Škabar iz 3. razreda srednje šole »Srečko Kosovel«. Osnutek za ovitek pa je delo profesorja Borisa Zuliana. Zadnjo stran je okrasila s portretom »strine Žefe« Savina Sancin iz 1. b razreda srednje šole »Simon Gregorčič«. Notranjost so polepšali in napravili bolj vedro s svojimi lesorezi Iztok Smotlak, Tanja Canciani, Silvan Scroccaro, Aleksandra Turko in Radomir Bertocchi.

Na uvodnem mestu je objavljen spis »Balada o veselem dekletu«, ki ga je napisala Marija Besednjak iz tretjega razreda na učiteljski šoli. V njem je v tretji osebi predstavila »veselo dekle« Anko. Medtem, ko jo imajo doma za nekoliko nerensko in vihravo, razodeva Anka svojo pravo notranjost svojemu prijatelju Davidu. Marija Besednjak piše: »Dolgo hodita Anka in David po mestu in se pogovarjata. David je Anko spoznal v čisto novi luči. Prej jo je imel za lahkomišelnost, zdaj pa je spoznal, kako globoka duša se skriva za njenim vedrim obrazom.« Anka je namreč sklenila, da mora najprej v ožjem okolju storiti vse, da bo na svetu boljše. Veselje si je izbrala kot način delovanja zato, ker z vedrostjo dalje prideš kot z namišljeno resnostjo

in mračnjastvom. Na žalost pa se vse to za Anko prekmalu konča, kajti v pričo Davida jo do smrti povozí avto. Ta zgodba resnično pritegne bralca in razodeva talent mlade avtorke.

S pripovednima spisoma sodelujeta še Bruna Škabar in Neva Regent, ki je končala svojo »Povestico s kontovelske gmajne«. Krajše sestavke objavljajo Rosemarie z liceja, Erika Emili, Nives Racman in Miran Košuta. Članke z razno, resnično zanimivo vsebino so prispevali Wilma Kjuder in Doriana Kofou, ki pišeta o Rimljanah v našem mestu; Wilma Kjuder, ki je napisala tudi zabavno reportažo »Pouk s suplentom — ali kako sodi dijak o tem«; Barbara Kalc, ki je intervjuvala gospodinjo na županovi kmetiji v Bazovici; Norma Magajna, ki je opisala grič Sveti Primož nad Sv. Križem; Evelina Jeza, ki poroča o izletu učiteljskihnikov v Rim; Mirjam Koršič, ki piše o Svetem Ivanu nekoč in danes; in dijak 3. razreda na učiteljski šoli, ki so opisali Kettejev rojstni kraj Ilirsko Bistrico. David Lenisa objavlja poročilo o svojem obisku pri nekem openskem kmetu. Z muzanjem prebere bravec mnenje openskih dijakov o pisatelju Alojzu Rebulu in zanimiv je tudi dialog s kriškimi tretješolci, ki ga je pripravila prof. Carmen Renko. Na koncu najdemo oceno Martina Jevnikarja o Beličičevi pesniški zbirki »Bližine in daljave«.

Odprt človek tako včeraj kot danes

II.

Vse nas druži ista zunanja usoda, ki se ji ne moremo krojiti marveč se ji lahko samo podredimo ali poginemo. Na ladji smo, ki ji ne poznamo krmarja in ki ne vemo, kam jo ženejo nepoznani tokovi. Toda na ladji nas je mnogo in vsakdo je vsakomu lahko muka ali radost. Od začetka že nosimo dvojnost v sebi, toda hkrati tudi sposobnost in dolžnost izbire. In izbirati mora vselej vsakdo sam, kajti vsakdo nosi sam vso odgovornost za izbiro.

Svoje zunanje usode si ne moremo krojiti sami, toda svojo zgodovino, svoje odnose do nje in drug do drugega si ustvarjamo sami. In svojo človečnost si ubijamo in gradimo sami. Prav tu smo si bratje. In prav tu, v naši istosti in v naši samostojnosti, je erdina pot do naše človeške enotnosti.

Tudi v naših dneh se kakor v času križarjev in kakor v vseh časih prej pojavljajo disharmonije, ki preglašujejo simfonijo človečnosti, kakršna je v vseh nas. Vendar se tudi v naših dneh pojavljajo rotivci in klicarji in znanivci vstajenja in renesanse boljšega pola človekovega dvojega bistva. Človeštvo se prebuja, in čeprav je zmeraj »kje kakšen zid«, se partizani nove in vendar prastare človečnosti s pogumom in optimizmom zazirajo v prihodnost.

— O —

Križarstvo je izraz mladinskega katoliškega gibanja. To gibanje svetovnonazorsko katoliške življenjskonazorsko pa svobodoumne in socialno napredne mladine se je v prvi polovici dvajsetih let izživljalo najprej priložnostno in zasebno. Najvidnejši izraz mladinskega vrenja v teh prvih letih je bil »Almanah Katoliškega Dijaštva za leto 1922«, ki ga je organiziral in uredil Anton Vodnik, poznejši vodnik in glavni usmerjevalec družbeno-kulturne smeri, ki se imenuje slovensko križarstvo. V tej prvi skupni publicistični manifestaciji naprednega katoliškega dijaštva pa lahko tudi sicer spoznamo obraz prebujajočega se križarstva: poleg Antona Vodnika je nastopilo v Almanahu precejšnje število poznejših najožjih sodelavcev Križa na gori, mladeničev, katerih sestavki so že nosili osnovne poteze njihove križarske usmerjenosti. Tudi reakcija na ta mladi glas je bila že podobna poznejšim izbruhom nerazumevanja: Dom in svet pod uredništvom Silvina Sardenka ga je ocenil negativno.

Leta 1924 si je mladinsko katoliško gibanje pod vodstvom avtorjev Almanaha in še nekaterih drugih ustanovilo lastno glasilo — Križ na gori. Ta revija, ki je v našem tedanjem kulturnem prostoru pomenila nekaj izjemnega, domala revolucionarnega, je bila že od vsega začetka predmet ostrih napadov z desne in z leve strani. Po komaj nekajletnem preroditeljskem delu, ki ga je opravljala najprej v krogu lastnih sodelavcev, pozneje pa si je postopoma pridobivala vse večji ugled in vpliv med mladim slovenskim izobraženstvom, je morala zaradi ozkosti naših tedanjih kulturnih razmer že leta 1927 utoniti. Toda teh nekaj letnikov Križa na gori je opravilo svoje: sprva nejasne težnje mlade slovenske katoliške inteligence so se v Križu na gori izostrile in postale družbeno-politični in kulturni pro-

gram. To dejstvo je ugodno delovalo na celotni pojav katoliškega mladinstva v tistih letih. Kar je bilo nezrelega in nesamostojnega, nemočnega in dvomljivega — je odpadlo in se ali preusmerilo drugam ali pa ostalo še nadalje neopredeljeno; kar pa je bilo močnega in samostojnega, zdravega in delavnega — je ostalo in se še tesneje oklenilo svojega glasila teh svojih in njegovih idejnih in ustvarjalnih predstavnikov in utemeljiteljev, kakor bi lahko imenovali krog sodelavcev in urednikov Križa na gori.

Družbena in kulturna potreba po lastnem glasilu je bila zbuena. Revija, ki je zrastle iz doiočenega okolja in ki je že takoj ob začetku svojega izhajanja začela vplivati na to okolje pa tudi navzven, je postala prav temu okolju neobhodno potrebna za njegovo organsko rast, ki je noben zunanji pritisk niti kulturno nasilje ni moglo več preprečiti ali vsaj zavreti. Pa tudi zunaj katoliškega mladinskega gibanja si je pridobil Križ na gori ugled ali vzbudil vsaj zanimanje. V splošnem tedanjem ideološkem, kulturnem ali družbenopolitičnem dualizmu sil je pomenil pendant nekatoliško orientirani mladinski reviji Mladina, ki ji je bil svetovnonazorski nasprotnik, v pogledu življenjskega nazora in kritike konkretnih družbenih in političnih razmer pa najožji sodelavec.

Ta kulturna in družbena potreba je že leta 1928 vodila k obnovitvi Križa na gori v sicer nekoliko spremenjeni obliki in z drugačnim naslovom — Križ. S tem je bilo formalno zadosteno strahu in zahtevam desnih preganjancev vendar pa je revija slejkoprej ostala kljub ponovnim in vedno pogostejše se ponavljajočim napadom z desne in z leve ista kakor prej — vse do prenehanja v letu 1930.

(Dalje)

Prejeli smo:

ŠE NEKAJ O SLOVENSKIH OTROŠKIH VRTCIH IN SLOVENSKIH VRTNARICAH

(nadaljevanje s 4. strani)

ga osebja! Zaradi tega se zgodi, da tekom leta za prejo tu pa tam kak slovenski otroški vrtec, ko v primeru bolezni vrtnarice ni mogoče dobiti su-pientke.

Zaradi tega problema ni treba zvoniti »po toči...«! Treba je misliti prej! Vemo, da še vedno ni slovenskih šol na Tržaškem, ki bi usposabljale slovenske vrtnarice. Sicer je to predvideno v zakonskem osnutku, ki je bil prvič že odobren v rimskem parlamentu. Treba pa bo čakati do zaključka celotnega parlamentarnega postopka. Upamo, da bo do tega prišlo čimprej.

Do takrat pa ne smemo čakati križem rok.

Zato pozivam vse slovenske vrtnarice, ki so iz kateregakoli razloga opustile svoj poklic in ki bi danes lahko ponovno nastopile službo, naj se le javijo bodisi na raznih občinah, bodisi pri O.N.A.I.R.C. in naj vložijo prošnjo za namestitev. Isto velja tudi za vse tiste učiteljice, ki so še brez službe, ali pa ki bodo komaj letos dovršile učiteljske. Te učiteljice lahko zaprosijo za mesto suplente in imajo veliko možnost za zaposlitev. Pri O.N.A.I.R.C. poteče rok za predložitev prošnje dne 5.6.1973 (isto velja tudi za goriško pokrajino!).

Zavedati se moramo, da so slovenski otroški vrtci temelji našega šolstva v zamejstvu. Zato ni vseeno, kako delujejo ali pa če sploh obstajajo. Otroci ne pričnejo obiskovati slovensko šolo šele s šestim letom, ko se vpišejo v obvezno osnovno šolo. Lahko mirne duše trdim, da 95 odst. vseh otrok prične obiskovati šolo že s tretjim ali četrtem letom, ko jih starši vpišejo v otroške vrtce.

In vse skupaj se ne prične prvega oktobra vsakega leta, ampak že sedaj, to je pet mesecev prej, ko se pripravijo temelji za prihodnje šolsko leto.

Slovenski oče

Sodobno kmetijstvo

Živinoreja v Furlaniji

Združenje furlanskih živinorejcev je v preteklih dneh podalo obračun delovanja za leto 1972, ki se je za to vejo gospodarstva končalo s precejšnjimi uspehi. V poročilu, ki ga je na letnem občnem zboru podal predsednik Micolini, je med drugim rečeno, da so se cene živine za zakol dobro držale kljub naraščajočemu uvozu mesa. Isto velja tudi za mleko, kljub temu, da je proti koncu leta 1972, prišlo do manjšega preplaha zaradi sprostitev v okviru Evropske gospodarske skupnosti. Micolini je poudaril važnost smernic in napotkov EGS tudi glede na zmanjšanje stroškov. Toda do zmanjšanja cen bo lahko prišlo če se bodo živinorejci odločali za dovolj obsežne pridelovalne zmogljivosti, za produktivne odločitve in za poklieno in strokovno izpopolnjevanje. Opaziti je, da se v Furlaniji manj pozna pojav, ki je splošen za Italijo in druge države gospodarske skupnosti, namreč težnja po manjšanju glav živine; številčno upadanje je do zdaj odtehtalo stalno izboljševanje pasme in živinorejskih sistemov. Tako je prišlo tudi do povečanja pridelkov mesa in mleka. Te uspehe bo moč še izboljšati z nadaljevanjem plemenitenja živine, z omejevanjem zakola telet in s širjenjem umetnega oplojevanja z nadzorovanim rodovnikom. V tem okviru imajo rastočo važnost za združenje sejmi z licitacijami, funkcionalne kontrole, planinska pašnja in nadaljnja izboljšava objektov. Cilj teh izboljšav je dokončna ozdravitev živine. V tem smislu je položaj

že zdaj zadovoljiv. Med zadnjo kampanjo proti tuberkulozi so v Furlaniji ugotovili (leta 1972) samo 0,83 odstotka obolenih živine. Prav tako važen je tudi boj proti brucelozii.

Po podatkih, ki so bili zbrani v lanskem letu je v Furlaniji vsega skupaj 2.546 živinorejskih kmetij s skoraj 16.500 glavami krav mlekaric. Poprečna letna donosnost mleka je znašala v lanskem letu 3 tisoč 749 litrov. Na 90-ih sejmih je bilo prodanih vsega skupaj več kot 5 tisoč glav s poprečno ceno okoli 330 tisoč lir za glavo.

— O —

VAŽNO OBVESTILO KMEČKE ZVEZE DVOLASTNIKOM

Kmečka zveza opozarja dvolastnike, ki name-ravajo sekati drva na jugoslovanskem področju, naj pravočasno predložijo prošnje. V ta namen naj se javijo v pisarni Kmečke zveze — Ul. Cicerone 8—B, pritličje med uradnimi urami (od 8. do 14., ob četrtkih pa od 8. do 12. ure in od 15. do 18.). S seboj naj prinesejo dvolastniško knjižico ter številke parcel. Poleg osebnih podatkov je namreč treba navesti v prošnji številko parcele, na kateri se namerava sekati, katastrsko občino, pod katero parcela spada, ter površino parcele in količino drv.

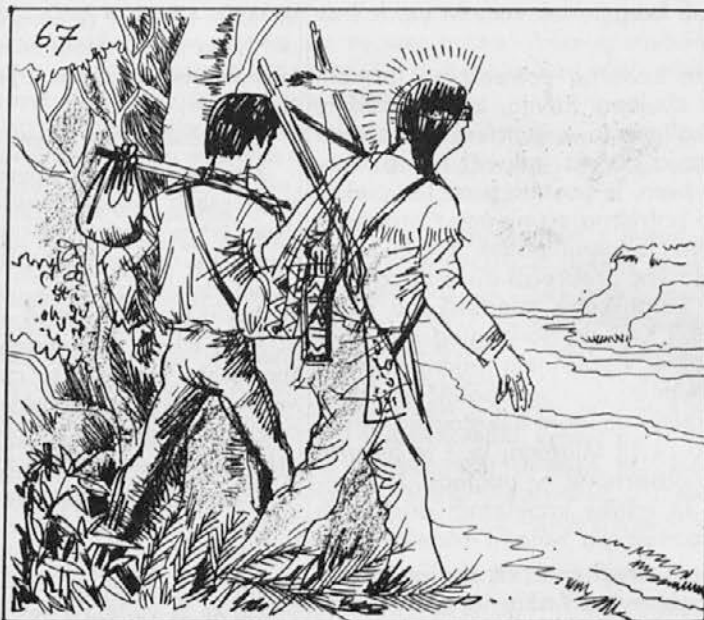
Prošnje bomo sprejemali do 21. julija.

TAJNISTVO KZ

34

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

67. Oče je stopil prvi po torbo. Sin mu je sledil. Slovesa ni bilo. Nihče od njih, ki so stali v polkrogu okoli pepela in vej, ni rekel besede. Beli sin jih je bežno pogledal drugega za drugim. Od-sotno, brez bolesti, kakor da jih prvič vidi in ne poslednjič. Tu so stali Grenki, Vtrta barva, Črna riba, Visoka klop, Predrzna kost, Tisti—pod—gričem z rdečo brazgotino, Porozni kamen, Pre-slica, Hrapava skorja, Postovka, Oslič, Brinov trn... Z dolgimi koraki je stopil za odhajajočim očetom. Vso pot nista sprego-vorila. Oče je hodil prvi, sin za njim. Kadar se je sin nasmehnil, da bi ga le ogovoril, je oče samo kratko odkimal, kot da mu ne

dovoli do besede. Opoldne naslednjega dne sta prišla do širokega kolovoza, ki je peljal proti severu. Z odporom se je Beli sin zagledal v vdrte kolesnice. To je torej cesta bledoličnikov, ga je spreletelo. In oče je naposled hrapavo spregovoril: »Tukaj se bova ločila, kakor sem rekel. Ta pot naju ločuje. Naprej ne mo-rem s teboj. Moje mesto je na tej strani ceste in reke. Tvoje me-sto pa je na drugi strani. Pojdi tedaj na drugo stran in ne oziraj se. Če se boš vrnil, te ne morem več sprejeti. Oni pa te bodo ubili, to dobro veš.« Beli sin je v bolečini povsili gralo.

68. Krčevito se je Beli sin oklepal edine iskre upanja, ki mu je še ostala. Saj ni mogoče, si je hlastno dopovedoval, saj ni mo-goče, da bi ljubeči oče takole zavrgel rodnega asina... Rodni sin? Za hip se je streznil in vzdihnil. Še vedno je povešal glavo in molče čakal. Vedel je, da tudi oče stoji in čaka. Ne bo se vrnil k svojim ljudem, dokler ne bo videl sina na drugi strani ceste. Tako, kakor je bil rekel. Naposled je deček mukoma pre-maknil otrple noge. Napravil je korak in postal. Potem je napra-vil drug korak in tretjega. Pred obrežjem je čakal osamljen

brod. Tu bo šel čez reko in za vedno odšel, se nikdar več vrnil. Sunkovito se je obrnil in predirljivo zavpil: »Oče, ali se res ne moreva po človeško posloviti in si reči zbogom.« Oče je zadirčno odgovoril: »Sovražniki se ne poslavljajo. Jaz nisem več tvoj oče in ti nisi več moj sin.« Dečka so obile solze. »Kdo je vendar moj oče, kdo vendar je moj oče,« je hlipal deček in ramena so mu podrhtavala v joku. Debele kaplje so mu padale na roke, v kate-rih je stiskal torbo in sam samcat se je odpravil na strašno pot med tuje ljudi.

B
E
L
I
S
I
N